

Dodajmo življenje letom!

Vsako leto praznujemo 7. aprila svetovni dan zdravja. Tega dne je leta 1948 pričela veljati ustanovna listina Svetovne zdravstvene organizacije, ene izmed specializiranih ustanov Organizacije združenih narodov. Letošnji, po vrsti že 33. svetovni dan zdravja, je namenjen problemom, s katerimi se srečujejo ostareli, zato ima zanimivo geslo: »Dodajmo življenje letom«.

Izgleda, da se marsikje po svetu pojavlja zmotna in celo krivična predstava o ostarelem človeku, češ da je v določeni starosti porabil vso energijo, ki jo je imel, da je torej prišel čas, ko se je potrebno umakniti in se sprijazniti s pričakovanim naravnega konca. Res je, da je veliko ostarelih ljudi bolnih, vendar je marsikdaj njihova bolezen taka, da se lahko polno vključujejo v življenje. Študija Svetovne zdravstvene organizacije, ki je zajela razmeroma zdrave osebe, je pokazala, da so ti celo v starosti 70 let lahko opravljali precej vsakodnevni opravil, da so koristno uporabljali svoje umske sposobnosti in so igrali aktivno vlogo v družbi.

Ostareli ljudje imajo v sebi ogromen kapital, ki so ga pripravljene razdajati v dobrobit družbe, in nanje ne smemo pozabiti, ne smemo pustiti, da se kot »odpisani« umaknejo v svoj svet razmišljanja in zapiranja vase.

Po zadnjem popisu prebivalstva leta 1981 je bilo v SR Sloveniji 1.891.864 prebivalstva in kar 10,5% starih nad 65 let. Pri nas imamo torej 200 tisoč oseb, ki so že dosegle koledarsko starost, zato potrebujejo posebno skrb, socialno in zdravstveno. Pravimo, da so ostareli ranljiva skupina ljudi, ker so manj odporni, velikokrat imajo sočasno več boleznih, pri njih se hitreje pojavi invalidnost in celo onemoglost, da postanejo odvisni od pomoči druge osebe in družbe. Boleča pa je socialna ogroženost, ki se kaže v usihanju družinskih vezi in s tem postopen prehod ostarelih v osamljenost.

Za starostnike, ki so bili zaposleni, bi morale stalno skrbeti organizacije združenega dela. Današnje povezovanje aktivnih delavcev in upokojenec je mnogo prešibko, lahko rečemo, da je komaj zaživelo. Vse premalo je, da bivše sodelavce povabijo na skupne proslave, mnogo bolj pomembno bi bilo, da jih na nek način zadržijo v svoji sredini. Večje delovne organizacije imajo razvito kulturno in umetniško aktivnost, dejavnost, ki daje vse možnosti, da ostareli ostane med ljudmi, ki mu veliko pomenijo. Prav pa bi bilo tudi, da bi delovne organizacije skrbele za postopen padec aktivne udeležnosti pri delu; z dnevom upokojitve naj bi se torej ne prenehala vsa obveznost do minulega dela. Seveda je potrebna dobršna mera previdnosti pri uresničevanju načela povezanosti med aktivnimi in upokojenimi delavci. Naj to ne bo zapiranje poti mladim in ne miloščina ostarelim.

Zdravstveno-socialne službe so že dokaj dobro razvile skrb za ostarele. V marsikaterem zdravstvenem domu je zaživela dispanzerska metoda dela pri obravnavanju ostarelih. Zdravnik, patronažna sestra, socialni delavec in fizioterapevt se povezujejo v delovno skupino, ki lahko vsestransko in učinkovito skrbi za ostarele. To so že gerontološki dispanzerji, pa čeprav nekateri še nimajo tega imena. Mnogo zdravnikov že ima diplomski tečaj iz gerontologije.

Prav posebno poglavje v krogu socialne skrbi za ostarele so domovi za starostnike.

Računamo, da potrebuje 5% ljudi, starih prek 65 let, domsko oskrbo, kar pomeni za SR Slovenijo 9.623 mest. Konec leta 1981 je bilo že 8.275 mest, v tej številki pa še niso všteta mesta v novem domu na Kolesiji in v Mostah. Poudariti je treba, da je bil prav v zadnjih letih dosežen izreden napredek v graditvi domov, zato se izračunanim potrebam že približujemo.

Ne smemo reči, da je domska oskrba pravilna oblika reševanja problemov večine ostarelih, ko mora ostati v svojem okolju in tako tudi je. Premestitev v dom je največkrat hud udarec za starostnika, ki ima močno okrnjeno sposobnost prilagajanja na novo okolje. Vendar, kakor smo že omenili, pri nas je 5% starih nad 65 let, pri katerih ni mogoče drugače rešiti problema, ki se je pojavil v starosti, kakor z domsko oskrbo. Veliko je težkih, kroničnih bolnikov, zdravih je razmeroma malo.

Sodobni domovi za ostarele ne dajejo oskrbovancem samo najnujnejšega, stanovanja, hrane in zdravstvene pomoči. Ti domovi so že razvili široko aktivno povezanost z različnimi dejavnostmi krajevne skupnosti. Povedano z drugimi besedami; pomični, duševno neprizadeti oskrbovanci se lahko vključujejo v aktivnosti izven doma in s pomočjo organiziranih služb v domu stopajo spet v aktivno življenje.

Omenili smo obe skrajnosti skrbi za ostarele, organizacije združenega dela in domove za starostnike. Kolikšen delež bi lahko prevzele delovne organizacije, ni znano, vsekakor pa ostaja še veliko takih ostarelih, ki potrebujejo pomoč samo nekaj ur dnevno. Postopoma se razvija sosedska pomoč, pomoč Rdečega križa, marsikje pa že lepo deluje pomoč s strani klubov in društev upokojencev. Predvsem v klubih in društvih upokojencev je pomoč dvosmerna.

USPEŠNO DELO FRANÇOSKEGA KULTURNEGA CENTRA

Priveditve skorajda vsak dan

Izmed vseh kulturnih centrov, ki delujejo v našem mestu, je gotovo francoski Kulturni center tisti, ki zaradi bogatega programa najbolj izstopa. V Ljubljani deluje ta center že petnajsto leto in je s svojim kulturnim poslanstvom izredno obogatil tudi našo kulturo.

Delovanje centra ureja francosko-jugoslovanski sporazum o kulturnem sodelovanju. Poleg ljubljanskega so ti centri še v Beogradu, Zagrebu, Skopju in Splitu.

Center predstavlja obiskovalcem francosko kulturo v najširšem pomenu besede. V prostorih tega centra skoraj vsake tri tedne pripravijo novo razstavo. Tako so že predstavili plakate o zdravstveni pomoči v Franciji, o varnosti pri delu, o francoskih pokrajinah, šansonierjih in drugo. Velik del prostora v francoskem Kulturnem centru je namenjen čitalnici, kjer so na voljo vsi večji francoski dnevnik in kopica revij (Le Monde, L'Humanité, Le Match, Le Mode, Elle, Zoom in druge). V knjižnici pa je več tisoč primerkov beletristike, slovarjev, leksikonov itd. Direktor centra Jean-Claude Cancel nam je povedal, da nameravajo v kratkem ustanoviti tudi poseben oddelek, ki naj bi bil namenjen tehniki in bi predstavljal nove dosežke Francije tudi na tem področju.

Veliko pozornosti posvečajo v centru tudi vizualni komunikaciji. Tako so prav pogosti filmski večeri, ki jih organizira bodisi center sam ali pa v sodelovanju z ljubljansko Kinoteko oziroma društvom slovenskih filmskih delavcev. Francoski kulturni center v Beogradu ima bogato filmoteko, in ljubljanski center lahko te filme posreduje raznim ustanovam, ki se za to zanimajo.

Center ima na voljo tudi precej plošč in kaset, ki si jih je mogoče sposoditi tudi na dom. Izposoja je brezplačna, prav tako tudi druge usluge v centru. Delavci centra si zelo prizadevajo, da bi to pestro dejavnost razširili še zunaj-prostorov centra in mesta Ljubljane. Tako so pred kratkim v sodelovanju s Cankarjevim domom organizirali dneve francoske zabavne glasbe, kjer sta Catherine Sauvage in Alan Stivell navdušila ljubljansko občinstvo.

Center je odprt vsak dan, razen sobote in nedelje, od 7. do 19. ure. Vsak mesec natisne center tudi program za tekoči mesec, kjer so zapisane vse prireditve, ki so na sporedu skoraj vsak dan.

MIRO PETEK

V njih dobijo ostareli stik s svetom, kadar pa potrebujejo pomoč na domu, se vzpostavi klubska, prijateljska pomoč.

Vse do zdaj je bilo govora o skrbi za ostarele, ki smo jo dolžni dajati tej skupini ljudi. Vsa prizadevanja pa ostanejo lahko brez večjega uspeha, če posameznik ni mislil in živel v prid boljši starosti. Na starost se je torej potrebno pripraviti. Ni dovolj, če se streznimo leto dni pred upokojitvijo, pravzaprav je potrebno vse življenje usmerjati tako, da bo starost čim bolj prijetna. Samo, če bi

v starost stopili tako pripravljeno, bi se marsikatera težava, in brez teh starost ni, bistveno zmanjšala.

Letošnji svetovni dan zdravja je s svojim pozivom, naj letom dodamo življenje, zajel vse, družbo in posameznika.

Bolj bo potrebno razmišljati o obliki priprav na upokojitvev in starost, kar je težka in občutljiva naloga, saj enotnega pravila ni.

dr. MILENA VRENK-JERŠE, ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA

USKLAJENO DELOVANJE VSEH DRUŽBENIH DEJAVNIKOV PRI KREPITVI STIKOV Z ZDOMCI V ŠVICI

Več povezanosti z domovino

Sodelovanje naših občin z društvi in klubi naših delavcev na začasnem delu v tujini je ena od sestavin splošnega družbenega delovanja za krepitev in razvoj mednarodnih prizadevanj socialistične Jugoslavije za napredek dobrih mednarodnih odnosov na ustavno opredeljenih osnovah in smernicah. S krepitvijo teh odnosov želi naša družba doseči zgledno mednarodno sožitje vseh narodov, kakor tudi predstaviti mednarodni javnosti našo samoupravno, socialistično in neuvrščeno Jugoslavijo.

Naši ljudje na tujem pa niso samo ambasadorji naše družbe; so tudi naši rojaki, torej del našega naroda. Zato mora biti krepitev stikov z njimi oziroma s klubi in društvi, v katerih se združujejo, trajna naloga in mora prispjevati k večji povezanosti z domovino in h krepitvi bratstva in enotnosti med našimi narodi in narodnostmi.

Zaradi posebnih razmer, v katerih živijo in delajo naši rojaki v Švici, so občine Domžale, Ljubljana Center in Slovenj Gradec pristopile k družbenemu dogovarjanju o osnovah in usmeritvah usklajenega in povezanega delovanja z društvi oziroma klubi v Švici.

Pri dogovarjanju izhajajo iz stališča, da mora potekati sodelovanje med državami v funkciji celovitih

družbenih prizadevanj za uveljavitev dogovorjene politike odnosov do delavcev na začasnem delu v tujini. Sodelovanje pa mora pomagati društvom in klubom pri doseganju temeljnih smotrov, kot so ohranjanje nacionalne integritete, jezika, kulture, potrjevanje pripadnosti socialistični, samoupravni in neuvrščeni Jugoslaviji, krepitvi bratstva in enotnosti narodov in narodnosti, čim tesnejšim stikom z domovino, ustvarjanju pogojev za vračanje v domovino, itd.

Pri družbenem dogovarjanju izhajajo podpisniki pri opredeljevanju vsebine dogovarjanja iz sledečih ugotovitev. Med rojaki v Švici prevladujejo močna nacionalna čustva, vendar pa so slabo obveščeni o družbenopolitičnem sistemu socialistič-

nega samoupravljanja in o dogodkih ter razmerah v domovini. Hkrati so nekateri naši delavci precej ločeni od dela društev in klubov.

Ob vsem tem se jasno kaže potreba po vzajemnem in trajnem sodelovanju slovenskih društev v Švici in vsakega od njih z drugimi jugoslovanskimi društvi v tej deželi, hkrati pa potreba po bolj organiziranem in programsko povezanem delovanju vseh organiziranih družbenih dejavnikov v domovini. Ob tem je predvsem potrebno dosledneje uveljaviti vlogo in odgovornost koordinacijskih odborov pri občinskih konferencah SZDL. Pri njih mora namreč potekati dogovarjanje glede celovite akcije za krepitev stikov in nacionalne zavesti o pripadnosti naši državi. V družbenem dogovoru se podpisniki zavzemajo za nenehno širjenje oblik in metod sodelovanja, za dogovarjanje o vsebini tega, ter predvsem za krepitev živih stikov.

V ta namen bo predvsem okrepljena informativna dejavnost glede dogajanja v domovini. Odločno se bodo zavzeli za krepitev množičnosti s tem, da bodo napravili programe delovanja klubov in društev bolj pri-

vlačne. Posebno pozornost bodo posvetili vključevanju naših otrok v dopolnilni pouk v materinščini ter postopnemu vračanju v domovino. Zato pa bo potrebno zagotoviti ustrezen izobraževalni kader, kakor tudi ustvariti pogoje za vračanje v domovino in čim hitrejšo privajanje na novo delovno in življenjsko okolje. Programi društev bodo morali odsevati resnične interese delavcev in njihovih družin.

Pripravljen je že operativni program sodelovanja občinskega sveta ZS Ljubljana Center in SPD Triglav iz Züricha v letošnjem letu. Program obsega med drugim sodelovanje na sejah upravnega odbora SPD Triglav, udeležbo na 11. slovenskem vesleslalomu v Hoch-Ybrigu, slovenskem planinskem plesu v počastitev 1. maja, na katerem bodo sodelovala vsa slovenska društva v Švici, pohod v domače gore in udeležbo na letnem občnem zboru društva.

Vsekakor pa bo potekalo sodelovanje tudi prek vseh drugih oblik komuniciranja. Posebno skrb pa bodo posvetili dobri obveščeni naših rojakov o dogodkih doma in o stališčih naše države do mednarodnih dogodkov. Vsekakor jim bodo prikazali sedanji težavni položaj našega gospodarstva, kakor tudi prizadevanja in uspehe, ki jih dosegamo pri stabiliziranju našega gospodarstva.

JURIJ POPOV